

Handläggare:
Thomas Kultti
08 508 19 101Till
Farsta stadsdelsnämnd
2015-10-22

Demokratimedel 2015 och medborgarbudget i Fagersjö

Förslag till beslut

- 1 Stadsdelsnämnden avsätter 400 000 kronor för genomförande av medborgarbudget i Fagersjö, med fokus på en mötesplats för samvaro, kultur och samhällsservice enligt resultat av höstens Tycka-till-forum i stadsdelen.
- 2 Nämnden godkänner förvaltningens redovisning av användningen av 2015 års demokrati- och utvecklingsmedel.

Per-Ove Mattsson
tillförordnad stadsdelsdirektörPär Dahlqvist
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämnderna har av kommunfullmäktige fått särskilda medel för demokrati- och utvecklingsarbete. Farsta har för det här året fått 3,9 miljoner kronor. Förvaltningen redovisar i detta ärende hur pengarna har och kommer att användas. Nämnden föreslås avsätta 400 000 kronor för att genomföra ett försök med medborgarbudget i Fagersjö.

I ärendet beskrivs också resultatet av det Tycka-till-forum som har genomförts i Fagersjö, där invånarna under en period haft möjlighet att lämna förslag på förbättringar i området. Vid sidan av bättre allmänna kommunikationer, där landstinget ansvarar, är en mötesplats för samvaro, kultur och samhällsservice det som efterfrågas mest. Mötesplatsen föreslås därför bli fokus i försöket med medborgarbudget.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi, stadsmiljö och strategi. Förvaltningens förslag diskuteras vid demokrati-rådets möte den 13 oktober.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget 2015 för Stockholms stad ges demokratifrågorna en framträdande plats. Stadsdelsnämnderna framhålls som viktiga för att långsiktigt utveckla den lokala demokratin, för att stärka demokratin och höja valdeltagandet där det är lågt. Det ska vara lättare att genomföra medborgarförslag och invånarnas inflytande över närmiljö och samhällsplanering ska stärkas. Samhällsservice ska finnas i hela staden, bland annat genom fler medborgarkontor i ytterstaden.

Kommunfullmäktige har inrättat ett ytterstads- och demokrati-utskott och stadsdelsnämnderna har tillförts särskilda resurser för demokratiarbetet. Farsta har tilldelats 3,9 miljoner kronor för 2015.

I detta tjänsteutlåtande redovisar förvaltningen förslag till riktlinjer och användningsområde för demokratimedlen. En del av medlen föreslås användas för att genomföra en medborgar-budget inom ramen för försöksverksamheten i Fagersjö.

Demokratimedlen

Ett övergripande regelverk för hur demokratimedlen ska användas finns i anvisningar från stadsledningskontoret. Där framgår att stadsdelsnämnderna kan besluta om genomförande och finansiering av åtgärder som på ett långsiktigt och uthålligt sätt gynnar demokratisk och social hållbarhet. Detta avser både åtgärder som stimulerar deltagande i representativ demokrati och sådana som stimulerar olika former av demokratiskt inflytande i vardagen och i förhållande till offentliga verksamheter.

Medlen ska användas till drift men inte till investeringar eller till arbete inom ordinarie verksamhet som saknar finansiering.

Förvaltningen kommer – på uppdrag av nämnden – inför varje år att utarbeta ett förslag till hur dessa medel ska användas, för beredning i demokratirådet och därefter beslut i nämnden. Förslaget kommer att baseras på nämndens tidigare beslut och på erfarenheter av det demokrati- och utvecklingsarbete som då har pågått i olika delar av stadsdelsområdet.

För det här året har det inte varit möjligt att utarbeta en regelrätt budget. Beskedet om medlen kom först genom beslut i kommunstyrelsen den 18 mars och därefter har nämnden behövt tid att formalisera arbetet genom att inrätta ett demokratiråd och formulera den grundläggande inriktningen för det lokala demokrati- och utvecklingsarbetet.

Medlen har hittills under året framför allt använts till löne- kostnader för den personal som arbetar med demokratiseringen, men även bland annat till medverkan vid Mat- och kulturfestivalen och Fagersjödagen. Under återstoden av året kommer medlen att användas för personalkostnader, medborgarbudget (under förutsättning av nämndens beslut), lokalkostnader i Fagersjö, kommunikationsinsatser samt medborgarforum och nämndsammanträden i Fagersjö och Hökarängen.

Hökarängens stadsdelsråd har lämnat in en ansökan om pengar för att kunna öppna ett grannskapskontor i Hökarängen. Eftersom nämnden redan har avsatt särskilda medel för stöd till föreningar och kulturverksamhet föreslår förvaltningen att det inte införs ett parallellt ansökningsförfarande för föreningslivet när det gäller demokratimedlen.

Medborgarbudget i Fagersjö

Farsta stadsdelsnämnd beslutade den 11 juni i år om inriktningen för en försöksverksamhet för ökat demokratiskt deltagande och inflytande samt samhällsservice i stadsdelen Fagersjö. Vid nästa sammanträde, den 27 augusti, fastställde nämnden en mer detaljerad plan för försöksverksamheten. Målet är att involvera invånarna och andra intressenter i delaktighets- och medskapandeprocesser, vilket blir en central uppgift för försöksverksamheten.

En aktivitet som nämnden har uppdragit åt förvaltningen att använda för att öka inflytandet för invånarna är medborgarbudget, utifrån en modell som har utarbetats av Sveriges Kommuner och Landsting. Medborgarbudget är ett koncept där förtroendevalda söker dialog med medborgare för att uppnå delaktighet i lokala politiska beslut. Medborgarbudget är ett sätt att exempelvis bjuda in lokalbefolkningen att delta i beslutsprocesser som berör närsamhället och stadsutveckling. Fokus är att få medborgarna att vara delaktiga i prioriteringar av gemensamma resurser.

Modellen bygger på sju steg:

1. Ta fram kriterier för hur prioriteringarna ska gå till
2. Marknadsför för att involvera så många som möjligt i området i dialogerna
3. Idégenerering där invånarna får komma med idéer på hur resurserna ska användas
4. Arbeta med idéerna tillsammans med invånarna och välj ut ett antal för prioritering
5. Rösta, låt invånarna prioritera vilka idéer som ska genomföras
6. Genomför idéerna tillsammans med invånarna i området
7. Följ upp

Medborgarbudget i Sverige och världen

Medborgarbudget startade i Brasilien på 1980-talet och bakgrunden var att det fanns behov av att involvera medborgarna i prioriteringar och att göra budgetprocessen mer öppen för att undvika och motarbeta korruption. Medborgarbudget har under cirka 25 års tid genomförts i ett flertal regioner och kommuner runt om i världen. Verktuget används nu i ett flertal europeiska länder, till exempel Frankrike, Spanien, Storbritannien, Tyskland, Polen, Portugal och Italien.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) startade 2007 projektet Medborgarbudget i Sverige. Fyra kommuner har deltagit – Avesta, Haninge, Uddevalla och Örebro. Även Upplands Väsby har genomfört medborgarbudget. I de processer som genomförts i Sverige har de förtroendevalda beslutat om storleken på de resurser som ställs till förfogande och lovat att rätta sig efter medborgarnas förslag till prioriteringar.

Några exempel på insatser är utvecklingen av Avesta centrum (10 miljoner kronor), utvecklingen av Eskilsparken i Haninge till en levande mötesplats (400 000 kronor) och en möjlighet för ungdomar i Uddevalla att bestämma hur staden kunde göras roligare för unga (200 000 kronor). I Örebro fick eleverna i tre gymnasieskolor genomföra projekt inom miljö och trafik (250 000 kronor) och i Upplands Väsby fick ungdomar ta fram förslag på vad som skulle finnas i den fysiska miljön på ett torg (200 000 kronor).

Resultat

Erfarenheter från Europa och Sverige visar sammanfattningsvis att engagemanget hos människor ökar när man får möjlighet att delta i prioriteringen av resurser för det lokala samhälle man lever i. I de projekt som genomförts i Sverige framkommer en samstämmig bild av att de medborgare som deltagit i medborgarbudget upplever ett ökat inflytande.

En utmaning verkar vara att få en bredare del av medborgarna att vara aktiva i medborgarbudget.

Invånarnas önskemål om förbättringar i Fagersjö

Inför starten av verksamheten i Fagersjö har nämnden och förvaltningen undersökt vilka behov och efterfrågan som finns inom stadsdelen. Förtroendevalda från nämnden medverkade bland annat vid Fagersjödagen den 22 augusti och träffade även invånare vid Tycka-till-forums Öppet hus i Fagersjö den 9 september.

Tycka-till-forum är ett sätt för invånarna i Fagersjö att lämna synpunkter på vad som är bra och vad som behöver utvecklas, förbättras eller saknas i stadsdelen. Forumet pågick mellan den 22 augusti och den 30 september. Förutom de synpunkter som lämnats muntligt har totalt 92 enkäter lämnats in. 20 enkäter/synpunkter har lämnats in digitalt via e-post och brevledes.

På frågor om vad som behöver bli bättre och vad som saknas har drygt 250 synpunkter framkommit, varav 217 har sammanställts enligt nedan. Sammanställningen bygger på ett urval där fler än en enkät lämnat synpunkt på samma tema. Ett tiotal synpunkter har sorterats bort då dessa ha varit svåra att tyda.

Kommunikationer: 53

Mötesplats/service: 52

Magelungen/bad: 39

Trafik: 20

Miljö/park/natur: 19

Bostad: 11

Skola: 9

Idrott: 8

Ungdomsaktiviteter: 6

Det område som fått flest synpunkter är allmänna kommunikationsmedel. Det som främst efterfrågas är tätare busslinjer och en

pendeltågsstation. På andra plats kommer en central och levande mötesplats för kulturaktiviteter, social gemenskap och förbättrad samhällsservice. Enkätunderlaget stämmer väl överens med de muntliga synpunkter som förvaltningen tagit del av.

Inom samhällsservice och liknande är det en övervikt för tjänster av typ post- och paketutlämning, apotek, bibliotek, café, kiosk, ATG-ombud och bankomat. Två önskemål har gällt ökad kommunal information och service.

Genomförande av medborgarbudget i Fagersjö

Resultatet av Tycka-till-processen kan sägas utgöra grunden när medborgarbudgeten ska genomföras i Fagersjö. Vid sitt möte den 16 september gick nämndens demokratiråd igenom det preliminära resultatet och konstaterade att mötesplatsen är den mest angelägna frågan, bland de åtgärder som nämnd och förvaltning råder över. (Allmänna kommunikationer är landstingets ansvar.)

Rådet diskuterade också detaljerna kring genomförandet av medborgarbudgeten och föreslog att invånarna ges möjlighet att medverka i och besluta om hur en mötesplats för kultur, gemenskap och föreningsliv i Fagersjö ska utformas.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser mycket positivt på de initiativ som tagits från invånare och föreningar för att bidra till en positiv stadsutveckling. Exempel på sådana initiativ är föreningen Ett förenat Fagersjö och Hökarängens stadsdelsråd, som lämnat in medborgarförslag och ansökt om medel till förbättrad samhällsservice och för att skapa mötesplatser för ökad gemenskap. Engagemanget under Tycka-till-processen har också varit mycket värdefullt.

De erfarenheter och lärdomar som nu kommer att genereras i arbetet med medborgarbudget i Fagersjö blir en grund för vidare arbete med demokratiutveckling i Hökarängen och andra delar av stadsdelsområdet. Förvaltningen kommer även att ha stöd från SKL i genomförande, uppföljning och utvärdering. SKL:s nätverk för medborgarbudget, där nämnd och förvaltning nu ingår, utgör ett viktigt forum för lärdomar och erfarenhetsutbyte.

Förvaltningen föreslår följande inriktning för försöket med medborgarbudget i Fagersjö.

- Syftet är att stärka demokratin, medborgarnas inflytande och den sociala hållbarheten i Fagersjö.
- Målet är att prova en modell för att utveckla dialog och medinflytande genom att medborgarna får bestämma utformningen och verksamhetsinnehåll för en kontaktyta och mötesplats i centrala Fagersjö.
- Förvaltningen arbetar tillsammans med invånarna i Fagersjö, som tar fram idéer som väljs ut och utarbetas som förslag till verksamhet.
- Invånarna får rösta om vilka förslag som ska prioriteras och genomföras.
- Målsättningen är att 10 procent av invånarna, representativt från tio års ålder, ska vara med och rösta på de förslag som framkommer.
- För att vara med och rösta ska man bo i Fagersjö alternativt ha en stark koppling till stadsdelen genom exempelvis näringsverksamhet eller föreningsverksamhet.
- Framröstat förslag fastställs av stadsdelsnämnden.

Förvaltningen föreslår att nämnden avsätter 400 000 kronor för genomförande av medborgarbudget i Fagersjö, med fokus på en mötesplats för samvaro, kultur och samhällsservice enligt resultat av höstens Tycka-till-forum i stadsdelen. Nämnden föreslås också godkänna förvaltningens redovisning av användningen av 2015 års demokrati- och utvecklingsmedel.